

Elena Astasieva

**DICȚIONAR DE EMOȚII
PE TIMP DE RĂZBOI**

Herson, 12 martie 2022

Piesă comisionată de Centrul Philip Arnoult pentru
Dezvoltarea Teatrului Internațional (SUA)

Traducere de Raluca Rădulescu
București, 3 mai 2022

Panică

Intru val-vârtej în casă și strig:

- Matvei! Fugi repede la magazin, trebuie să cumperi de mâncare!
- Da' avem de toate, tanti. Am cumpărat cartofi, ne-ajung pentru două zile.
- Ce-ai, ce nu-nțelegi? A început războiul! Și dacă închid magazinele o săptămână? Sau o lună?

El nu-și poate imagina așa ceva. În cei 21 de ani de viață ai lui, nu s-a întâmplat niciodată să nu se poată duce, în orice moment, la magazin și să cumpere ce vrea.

Frică

Suntem bombardați. Aud obuzele afară. Caut pe Google ce trebuie făcut în astfel de situații:

„Ascundeți-vă în casă, între doi pereți fără ferestre. Pereții n-ar trebui să aibă nici ferestre, nici uși.”

Mă învârt agitată prin apartamentul meu. Nu e niciun perete fără ușă sau fereastră! Chiar și baia are fereastră. Holul are trei uși, dintre care una e de sticlă. Ce structură idioată.

Poate c-ar fi mai bine să fugim la subsol? Caut iar pe Google:

„În niciun caz să nu vă ascundeți în pivniță, dacă nu aveți acolo o sursă de apă, sistem de ventilație și o toaletă.”

Nimic din toate astea nu e în subsolul nostru.

Mă întind pe canapea. Oricum nimic nu ajută.

Foame

Trebuie să stai la coadă vreo trei ore ca să cumperi ceva. Dar ce? Să cumperi carne și să o pui la congelator? Dar dacă obuzele vor avaria rețeaua electrică? Nu va mai fi curent și carnea se va strica. Paste și cereale? Dar dacă se oprește gazul, atunci cum le vom mânca? Trebuie ceva ce nu se gătește. Biscuiți? Dar au dispărut de mult, nu mai e nimic pe rafturi. Am putea face pesmeți, dar nici pâine nu avem. Mă uit confuză la rafturile goale. Trebuie să iau ceva. Ceva ce se poate mânca în pivniță, cât timp peste casa mea zboară bombe.

Curățenie

Nu suport praful, ar trebui să dau cu aspiratorul. Și dacă îmi bombardează casa? La ce bun să mai fac efortul să fac curățenie? Și dacă suntem evacuați, dacă trebuie să plecăm imediat? O să frec degeaba podelele. E nevoie să faci curățenie în casă pe timp de război? Știe cineva care sunt regulile în această situație?

Trădare

Nu am înțeles imediat ce se întâmplă. De ce prietenii mei, intelectuali din Rusia, mormăie abstract: „sunt împotriva războiului” în loc să spună „guvernul meu comite o crimă, în țară domnește obscurantismul, sunt disperat, dar nu știu ce să fac.” Așa mi-au scris doar trei persoane. Probabil că e chiar mult, având în vedere că, după câte se pare, unul din patru ruși, nu numai că nu e împotriva, ci chiar se bucură de războiul din Ucraina.

Înainte vorbeam cu oameni din Federația Rusă așa cum vorbesc cu orice om, dar ei s-au dovedit a fi niște zombi.

Cel mai frustrant e că au avut dreptate amicii mei care, după 2014, au încetat să mai comunice cu rușii și au trecut la limba ucraineană. Eu am vrut să fiu

tolerantă, am crezut că nu era vina oamenilor, ci a lui Putin. Nu mă uitam la televiziunea rusă, nu știam ce se întâmplă acolo.

Corespondență cu un prieten rus

Anna: Lena, ce mai faci?

Elena: Sunt vie. Orașul e ocupat, nu pot să plec.

Anna: M-ai rugat să-ți spun care dintre ruși te susțin. Eu nu înțeleg cum se poate să NU te susțină.

Elena: Eu nu cred că toată lumea din Federația Rusă e zombificată.

Anna: Am câțiva prieteni în Ucraina, unii au devenit agresivi, alții nu mai comunică deloc. Prietena mea din Kiev a văzut o rachetă undeva, de la o fereastră și a revărsat asupra mea un torent de negativism și agresivitate într-un mesaj privat, ca și cum eu personal aș fi fost de vină.

Elena: Eu o înțeleg. Când ți-e bombardată casa, simți ură.

Anna: Și eu aș vrea să înțeleg.

Elena: Sunt foarte multe victime. Harkovul e distrus. Kievul e bombardat tot timpul. Mulți dintre prietenii mei sunt deja refugiați.

Anna: Nici nu mi-aș fi putut imagina că în secolul XXI așa ceva mai e posibil.

Elena: Mi-e frică să ies din casă. La pâine e coadă de două ore.

Anna: Sunt ridicole sancțiunile pentru țara noastră. Jumătate din Rusia e formată din provincii izolate. Îmi și imaginez niște băbuțe în cotețe de pui. Ce-ce nu merge acolo? Apple pay? Mă duc să hrănesc găinile.

Elena: Parcă am nimerit într-un film de război și e un coșmar. Te duci la culcare cu spaima că peste noapte o să-ți fie bombardată casa. Nu ai de unde cumpera alimente și medicamente. Și când scrii toate astea, prietenii ruși îți răspund că e fake. Cum crezi că mă simt?

Anna: Situația mai e complicată și că de două săptămâni am covid, iau tot felul de pastile, sunt în permanență drogată, așa că totul pare un vis și o să mă trezesc imediat, pur și simplu nu pot avea un coșmar atât de feroce.

Elena: Aș vrea să mă pot trezi și eu.

Anna: Și la noi vine blocada. Deocamdată, o blocadă informațională, dar apoi se pare că nu mai e decât un pas până la Cortina de Fier. Dar eu vreau să știu adevărul. Să-l privesc cu ochii larg deschiși, chiar dacă e foarte înfricoșător. De asta ți-am scris direct.

Elena: Ai văzut filmările cu bombardamentele de la Kiev și Harkov? Totul e adevărat, poți fi sigură.

Anna: Mi-e teamă să mă uit la canalele ucrainene, nu mai suport atâta durere și lacrimi.

Elena: Și noi cum o suportăm?

Anna: Soțul meu a primit ordin de mobilizare, a fost foarte surprins. Scrie că DACĂ E CAZUL trebuie să bla bla bla. El a zis: A, ok, ce ciudat!

Elena: Prietenii și familia ta îi vor ucide pe ai noștri și invers. Și atunci o să simți și tu ura.

Anna: Nu-ți faceți griji, soțul meu nu e în stare să omoare nici măcar un gândac.

Elena: Dacă îi ordonă Putin, atunci o să poată.

Uură

Când auzi o rachetă care zboară spre casa ta, simți mai întâi frică și apoi ură. Uură pentru cel care a permis să se întâmple așa ceva. Pentru toată Rusia, pentru toți locuitorii ei, fără excepție.

Când afară e liniște, încep să ți se învârtă roțile și numai atunci te poți gândi la ceva rațional.

Până când nu veți auzi sunetul obuzelor la fereastră, nu veți înțelege ce e ura.

Dragoste

Am un prieten cu care am o relație complicată. El locuiește lângă Kiev, eu locuiesc în Herson. Ne vedem foarte rar.

Înainte îmi scria el în fiecare dimineață:

– Ce faci, pisi? Tot pizdoasă ești?

Acum îi scriu eu în fiecare dimineață:

– Cum mai e azi acolo, la voi? Se trage? Ești viu?

Înainte aveam o înțelegere: fiecare cu viața lui. Fără obligații. O relație liberă. Acum discutăm despre cum vom trăi noi împreună când se va termina războiul:

- Tu o să muncești, iar eu o să stau acasă și o să gătesc, glumește el.
- S-o crezi tu! Eu o să zac pe canapea și o să citesc toată ziua. Iar seara o să-ți povestesc cărțile pe care le citesc.

Pe 8 martie voia să vină la Herson. Dar pe 24 februarie a izbucnit războiul și nu se știe dacă ne vom mai vedea vreodată.

Mi-e teamă că într-o zi nu va mai răspunde la telefon. Locul în care se află acum e foarte bombardat.

Corespondență cu o prietenă ucraineană

Marina: În casa vecină a fost ucisă o femeie. Nu mai am ferestre. Acum fugim.

Elena: Poate că ne ajută și pe noi să plecăm? Dar încotro?

Marina: Acum o oră n-aveam încă de gând să plec. Acum totul s-a schimbat. Aproape că n-am luat nimic cu mine. Pisica urlă. Lena, fă-ți bagajul. Nu repeta greșelile mele.

Elena: În ce oraș ești?

Marina: În Rubijne. La 15 km de Severodonetsk. Severodonetsk e bombardat puternic. Nu mai am serviciu. Cartierul meu e bombardat în continuu. Mi-am luat deja la revedere de la casă. Dar tu?

Elena: Noi suntem sub ocupație. De când a început războiul, în oraș nu s-au mai livrat nici alimente, nici medicamente. Ne așteaptă foametea dacă mai continuă așa. Încă mai avem provizii din ce am cumpărat înainte de război. Autoritățile nu s-au schimbat, e încă arborat steagul ucrainean. Dar primarul a primit instrucțiuni despre ce nu au voie să facă oamenii. Nu au voie: să meargă cu mașina, să iasă din casă după ora opt seara, să părăsească orașul.

Marina: La noi au început să omoare pe primarii de comune. Serviciul meu pur și simplu nu mai există. Pe deasupra cartierului meu zboară tot timpul avioane. Mi-am luat deja la revedere de la casă. Vreau să plec. Nu știu ce să fac cu pisica. De fapt, sunt complet pierdută. Și nu e chiar așa de simplu nici

să pleci, din cauza bombardamentelor. Sunt îngrozită ca dracu! De când mi-a picat un obuz la 20 de metri de casă, încă nu-mi revin din tremurat.

Elena: La noi au împuşcat o familie într-o maşină, la ieşirea din oraş.

Marina: Vreau să fug, dar creierul meu se agaţă de tot.... Casa, mama, pisica. Nu mai zic că prietenul meu va fi cu siguranţă mobilizat. El rămâne aici şi chiar el vrea să intre în trupele de apărare teritorială. Din fericire, nu suntem căsătoriţi. Am tot amânat astă vară, şi pe urmă ba renovarea, ba călătoriile, ba prea multă muncă. Nici eu nu prea voiam să mă mărit, mă gândeam că la ce-mi trebuie mie. Şi acum... Unde o să-l caut, dacă nu sunt soţia lui? Dar măcar să fie în viaţă. Şi n-are rost să stau şi eu aici, dacă primesc numai bărbaţi. Apartamentul ăsta nu prea are şanse de supravieţuire. Dar pisica... Lena, nu pot s-o lăsa în stradă...

Iritare

Citesc postările celor care au reuşit să scape. Acum sunt în siguranţă în Europa şi mă bucur foarte mult pentru ei. Le urmăresc story-urile: unele sunt în Polonia, altele în Moldova, altele în Suedia. Înţeleg că le e greu în străinătate. Dar, nu ştiu de ce, sunt iritată. Cred că e doar disperarea de a fi prinsă în capcană.

Vinovăţie

Mă simt vinovată când citesc despre Harkov şi Mariupol. Pentru că aceste oraşe sunt puternic bombardate. Iar Hersonul nostru nu a suferit atât de mult: un centru comercial, două clădiri rezidenţiale, câteva şcoli. Şi noi suntem renegaţi pentru că toată lumea e în război şi noi suntem sub ocupaţie. E vina soldatului care a fost luat prizonier.

Mesaje de la prieteni

1

Din dimineața zilei de 2 martie nu mai știu nimic de mama. Ea e în Mariupol.
rau tot obuze.